

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput III. Concupiscentiae pessimi recensentur effectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

stinus explicat. *Nego, ait, esse quemquam istorum, qui nihil colendum existimant, qui non aut carnalibus gaudiis subditus sit, aut potentiam venam foveat, aut aliquo spectaculo delectatus insaniat (de vera Relig. cap. 38.).*

C A P U T III.

Concupiscentiæ pessimi recensentur effectus.

Qui a venenato fonte promanant, venenatos esse rivos oportet. Generale concupiscentia est venenum, quo genus humanum corrumpitur; singuli enim homines (si Sanctam Virginem excipias) originali peccato infecti nascuntur. Peccati hujusce pœna & effectus est concupiscentia, quod in baptizatis manet, non quoad culpam, quæ deletur, sed quoad pœnam, quæ perseverat. Pessimi sunt illius effectus, quorum octo præcipue licet enumerare.

Primus est *veræ cordis libertatis amissio*, quæ creaturarum amore perit, cum rei amatae amantem suapte natura amor subdat. Quando Deum homo diligit, creata cuncta ei subduntur; quando vero seipsum, aut creata bona amat, creaturis ac sibi metipso subditur. *Quæ cum volunt homines (inquit sanctus Augustinus de Moribus, Eccles. c. 21. & 13.) per damnationem tenere, ab his ipsis potius per cupiditatem tenentur, & rerum mortalium servi fiunt, dum imperite domini esse desiderant; non quod Deus ista non creaverit, sed quia subdicere se homines volunt iis rebus per*

pec-

peccata, quæ illis per recte facta divina lege sub-
jectæ sunt. Hinc pariter evenit, ut homo pra-
vo hoc amore plenus rectum nequeat de rebus
ferre iudicium; hoc enim iudicem exigit, cui
res iudicanda subiecta sit, iste vero amor ani-
mam creaturæ subdit, quæ inordinate diligitur.
Explicans idem Pater hunc secundi Psalmi versi-
culum: *Erudimini qui iudicatis terram*; ait:
Spirituales significat, qui ut reges iudicant terram.
Inferius enim nobis est quidquid iudicamus: quid-
quid autem infra spiritalem hominem est, merito
terra nominatur, quia terrena labe sauciatum est.
Nec ita tamen ut amatores speciei insimæ inhæ-
reamus, sed ut Dei laudatores eam transgredia-
mur, ut supra eam collocati de ea iudicemus, non
ei connexi cum illa iudicemur.

Secundus amoris erga creaturam effectus est
hominem rei amatæ non modo similem reddere,
terrenum sicut creatura terrena est, corruptum,
sicut illa est corrupta; sed idem quodammodo
cum re amata. *Anima*, inquit sanctus Augusti-
nus, *quodammodo corporascit defectivo appetitu.*
(*contra Secund. c. 12.*) Propterea Fideles ita mo-
net Apostolus: *Nolite conformari huic sæculo,*
(*Rom. 12.*) id est: *Nolite mundum diligere, quia*
hic amor Christianum mundanum efficit, & sæculi
hominem. Qui adhæret Domino, unus spiritus
est: qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur.
(*1. Cor. 6.*) Denique ait sanctus Augustinus:
Talis est quisque, qualis ejus dilectio est. Ter-
ram diligis, terra eris: Deum diligis, quid di-
eam? Deus eris (*Tract. 2. in ep. Joan.*).

Tertius amoris erga creaturam effectus est *objecto amato animam unire ac veluti conglutinare* ita, ut cum principio liber hic amor fuerit & voluntarius, necessarius postea, coactus, & tyrannicus evadat. *Quisquis, ait Sanctus noster Doctor, dilexerit Deum & proximum, animam habet pennatam, liberis alis, sancto amore volentem ad Dominum. Quicumque implicatur amore carnali, viscum habet in pennis.* In suis inordinatis amoribus id sentiunt peccatores: sub ambitionis, avaritiæ, fastus, iræ, impuditiæ tyrannide gemunt. *Ligantur, ut ante suam conversionem de se agebat S. Augustinus: Non seruo, sed, ferrea voluntate. Etiam nescientem onerat, quod non sentiet, nisi cum surgere voluerit: atque utinam non sic alligentur & crura, ut frustra etiam humeros conetur excutere (lib. 8. Conf. c. 1.).*

Quartus amoris erga creaturam effectus est *dolor, qui ex rei amatae jactura proficiscitur.* Id docet sanctus Augustinus inquiring: *Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. Quid est dolor, qui dicitur animi, nisi carere mutabilibus rebus, quibus fruebatur, aut frui se posse speraverat (lib. 3. de Doctr. Christ. c. 18.).* Hinc lamenta proveniunt, gemitus, furor, blasphemiarum, ceterique excessus in mariti amissione, aut conjugis, filiorum, dignitatum, vel aliarum rerum, quæ male amantur. Quamobrem magnus idem Sanctus jure dixit: *Miser eram, & miser est omnis animus vinctus amicitia rerum mortalium, & dilaniatur cum*
eas

eas amittit, & tunc sentit miseriam, quæ nihil est antequam amittat eas.

Quintus effectus est animi *instabilitas*, quæ ex creaturarum amore oritur; cum enim sint illæ ex nihilo creatæ, sunt necessario mutabiles, nec diu in eodem statu permanent. Quare hæc animus amans cum illis mutatur: nunc tristis, mox lætus, modo timet, modo sperat, nunc zelo, nunc ira plenus, modo gaudet, mox mæret, & lamentatur; ex una in aliam passionem transit, ex ambitione in avaritiam, ex avaritia in luxum, ex curiositate in impudicitiam. Ita est, ait sanctus Augustinus, *quasi fluvius ducat in fluvium, ut non sit finis miseriæ, quamdiu finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. In aliquo igitur firmo atque incommutabili bono te figere volumus constantissimæ intentionis domum, & securissimam requiem omnis bonæ atque honestæ actionis tuæ.*

Sextus amoris erga creaturam effectus est *labes*, qua anima inficitur. In animam res amata per amorem intrat, illique unitur; quæ si animæ sit inferior, illam fœdat. *Sordescit aliquid*, inquit Sanctus Augustinus, *cum inferiori misceatur naturæ, quamvis in suo genere non sordidetur, quia etiam de puro argento sordidatur aurum si misceatur: ita & animus noster terrenorum cupiditate sordescit, quamvis ipsa terra in suo genere atque ordine munda sit (lib. 1. de Serm. Domini in monte).* Quoniam seipsum amat, non quod corporali ulla impudicitia inquinetur, immundus spiritus diabolus appellatur.

Septi-

Septimus erga creaturam amoris effectus est *cæcitas*, quæ hinc oritur: graves putidosque hic amor vapores exhalat, quibus mens obtenebratur, ut jam nec divinas, nec naturales veritates possit agnoscere, neque id ipsum quod amat: *Deus*: ait sanctus Augustinus, *indefatigabili lege spargit pœnales cæcitates super illicitas cupiditates*. Ab hoc fonte promanant errores, in quos labuntur ambitiosi, avari, superbi, ultores, impudici contra proximum, amicos, consanguineos, rempublicam, seipsum; ne de summa loquamur cæcitate, qua temporalem & caducam voluptatem æternæ ac cœlesti anteponunt.

Postremus amoris erga creaturas effectus est *bonum rerum usum impedire*. Ut bene rebus utamur, necesse est ab illis nos posse abstinere, si providentiæ ordo id exigat. Sed qui pravo aliquid amore prosequitur, hoc præstare nequit, rebusque (ut verius loquamur) non *utitur*, sed *fruitur*, omnemque sibi voluptas amorem vindicat. Hinc sanctus Paulus Fideles monet: *Et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur*: (1. Cor. 7.) quam sententiam sic exponit sanctus Augustinus: *Quid sit, quasi non utantur, nisi, non diligant, quo utuntur?* (lib. 5. contra Julian.) Creatis enim licitisque rebus juxta eundem nemo potest sapienter uti, nisi qui potest & continenter non uti. Ut hisce sapienter utamur, ejusdem usus limites finemque noscamus oportet, quod pravus rerum amor videre non sinit, ita ut limites semper prætergrediamur, cum terrenis spiritus adhæret. Quamobrem ait Augustinus:

stinus: Non eis amore conglutinetur, neque velut membra sui animi faciat, quod fit amando, nec cum resecari cœperint, cum cruciatu ac tabe fœdent; sed eis totus superferatur, & habere illa atque regere, cum opus est, paratus, & amittere, ac non habere paratior (lib. 2. de lib. arbitr. cap. 15.)

CAPUT IV.

Ostenditur numquam licitum esse Concupiscentiæ motibus assentiri.

Mali concupiscentiæ, seu erga creaturas amoris effectus, quos enumeravimus, rationes subministrant, ut Scholæ loquuntur, a posteriori, quibus ostenditur licitum numquam esse concupiscentiæ motibus assentiri, illosque sequi; verum eadem veritas a priori etiam validis argumentis demonstratur.

Deus hominem condens in numero, mensura, & pondere illum creavit, quemadmodum & creaturas reliquas, id est locum, quem obtinebat, illi tribuit, ejus potentias est moderatus, naturalemque illi instinctum indidit, ut centrum quæreret, in quo quiesceret: sub se illum posuit, superiorem pure corporeis creaturis constituit, & intelligentibus creaturis reliquis, scilicet Angelis, parem fecit; sibi veluti Domino inferiorem collocavit, corporeis creaturis veluti subditis superiorem, Angelis veluti sociis æqualem. Æternus hic ordo & immutabilis a Deo est constitutus, quem nisi contra naturam suam agat,

agat,